

Podnikateľom môžu s ich biznisom pomôcť príbuzní

PODNIKANIE | Výpomoc rodinných príslušníkov skĺzne v niektorých prípadoch do nelegálnej práce.

Veronika Šoltinská
veronika.soltinska@mafrasllovakia.sk

Prípadoch, akých je na Slovensku mnoho – živnostník prevádzkuje malú predajňu, v ktorej mu vypomáha manželka či deti. Hranica medzi takouto „pomocou“ a nelegálnou prácou je však tenká. Ako funguje výpomoc manželov a na čo si dať pozor?

Kto môže pomáhať

Platí, že živnostníkovi môže v jeho podnikaní pomôcť celý okruh rodinných príslušníkov bez toho, aby ich musel reálne zamestnať. Takéto prípady nie sú prácou načierno, ak ide o výpomoc manželov, rodičov, prarodičov, potomkov, vnúčat alebo súrodencov. Pozor, ide však o prácu bez nároku na odmenu. „Vypomáhajúca osoba partnerovi pri podnikaní pomáha, napríklad tak, že mu vedie účtovníctvo, vykonáva administratívne práce,“ uviedla časť príklad generálna sekretárka Slovenského živnostenského zväzu Viola Kromerová. V minulosti sa pomoc v rodinnom biznise bez zmluvy brala ako nelegálna činnosť, od roku 2006 môže rodina vypomáhať v prevádzke, no aj tu platia mnohé pravidlá.

Tu sa živnostníci mýlia

Niektorí podnikatelia si zákon nevyložia správne a myslia si, že výpomoc sa môže vzťahovať na hocikoho z rodiny. Tu však robia chybu a niektorých príbuzných vlastne nechávajú u seba robiť načierno. Slavěna Vorobelová z Národného inšpektorátu práce povedala, že najčastejšie vznikajú pochybenia, ak živnostníkom pomáhajú sesternice, nevesty, švagrovia alebo druhovia či družky. S týmito osobami už totiž živnostník musí uzavrieť zmluvu. „V prípade absencie pracovnej zmluvy sa živnostník a taktiež druh alebo družka vystavujú riziku uloženia peňažnej sankcie zo

Živnostník má možnosť zobrať si ako výpomoc manželku. Bez toho, aby jej dal pracovnú zmluvu.

SNÍMKA: HN/PAVOL FUNTÁL

strany príslušných orgánov štátnej správy,“ povedal Patrik Butvin z Advokátskej kancelárie JUDr. Jakuba Mandelíka. Druhým frekventovaným omylom je, ak podnikateľ síce trať rodinnú kategóriu správne, no dotýčny „pomocník“ nespĺňa ďalšiu dôležitú podmienku – musí byť buď dôchodkovo poistený, žiak do 26 rokov, alebo poberateľ starobného či výsluhového dôchodku. „Ide najčastejšie o osoby vedené v evidencii uchádzačov o zamestnanie, pričom si živnostníci nevedomujú, že evidovaný uchádzač o zamestnanie nie je zo zákona povinné dôchodkovo poistený,“ doplnila Vorobelová. Podnikateľ si teda svoju zákonitú polovičku, ktorá si hľadá prácu, ako výpomoc zobrať nemôže.

Keď pomáhajú deti

Pre živnostníka môže pracovať ktorýkoľvek z rodinných príslušníkov, no zákon zakazuje prácu deťom do pätnástich rokov. Existujú tu však výnimky. Ide o ľahšie

“
Vypomáhajúca osoba partnerovi pomáha napríklad tak, že mu vedie účtovníctvo.

Viola Kromerová,
sekretárka Slovenského živnostenského zväzu

práce, ako napríklad účinkovanie v kultúrnych a umeleckých predstaveniach, na športových podujatiach alebo reklamné činnosti. „Pri týchto prácach musia byť splnené špecifické podmienky, pretože takáto práca nemôže svojim charakterom a rozsahom ohroziť zdravie, bezpečnosť, ďalší vývoj detí alebo školskú dochádzku,“ vysvetľuje advokát Patrik Butvin. Iné je to pri študentoch. Daňová poradkyňa Jana Tomšíková odporúča živnostníkom pri

zamestnávaní detí, ktoré študujú, uzatvorenie dohody o brigádnickej činnosti študentov. „Dohoda v prípade odmeny do dvesto eur za mesiac nepodlieha dani z príjmu a nie je ani vymeriavacím základom pre odvody do zdravotnej a Sociálnej poisťovne.“

Bezpodielové vlastníctvo

Pri podnikaní manžela alebo manželky sa nedá obísť téma bezpodielového vlastníctva manželov. Patrí doň všetko, čo môže byť predmetom vlastníctva a čo nadobudol niektorý z partnerov počas trvania manželstva. Advokátka Maple & Fish Eva Tináková pripomína, že na použitie tohto majetku potrebuje podnikateľ pri štarte biznisu súhlas druhého manžela. V prípade, ak jeden z dvojice získava oprávnenie na podnikateľskú činnosť, môže druhý podať na súd návrh na zrušenie bezpodielového vlastníctva. Ak potom podnikajú spoločne alebo jeden z nich vo firme využíva pomoc druhého partnera, ktorý nie je

podnikateľom, rozdelia sa medzi nich príjmy z podnikania na základe písomnej zmluvy. Ak ju nemajú, rozdelia sa rovnakým dielom.

Manželské výhody

Živnostenský zákon ponúka pre manželov aj iné zaujímavé možnosti. Napríklad takzvaný zodpovedný zástup pri prevádzkovaní viazanej alebo remeselnej živnosti. Ak je takýmto zástupcom manžel či manželka živnostníka, nemusí mať kvôli tomu u neho pracovný pomer. Boris Kukumberg z advokátskej kancelárie Legalia hovorí, že dobrým príkladom je, povedzme, muž – živnostník s manželkou na materskej dovolenke. Tá by z domu rada z času na čas poskytla prekladateľskú alebo tlmočnickú službu, prípadne jazykové kurzy. Podmienky na to spĺňa. „Nemusí si na to zakladať vlastnú živnosť, ale môže to robiť cez manželovu. V takom prípade bude ona vystupovať ako zodpovedný zástupca pre viazanú živnosť, o ktorú si rozšíri svoje podnikateľské oprávnenie manžel – a pritom ju manžel ani nemusí zamestnávať,“ vysvetľuje Kukumberg. Peniaze za službu si vyfakturuje živnostník, a nie jeho manželka. Takýmto garantom pre podnikateľa pritom môže byť aj iný príbuzný v priamom rade alebo súrodenec živnostníka. Druh či družka takéto výhody nemajú.

Výpomoc a dane

„Úprava základu dane vo forme paušálnych alebo skutočných výdavkov na vypomáhajúcu manželku, manžela, deti, družu či družky pri dosahovaní príjmov z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti neexistuje,“ jednoznačne tvrdí Jana Tomšíková s tým, že v minulosti to bolo možné. Živnostník si po novom môže uplatniť výdavky na vypomáhajúce osoby, len ak s nimi uzatvorí pracovnú zmluvu či dohodu.

Tieto náklady si podnikateľ môže zahrnúť do svojich daňových výdavkov, ak zamestná príbuzného

- výdavky na stravné poskytované zamestnancom vo výške 55 % z hodnoty stravného; od 1. 12. 2016 sa zvýšila výška stravného pre zamestnancov pracujúcich viac ako 5 hodín denne na 4,50 eura
- zabezpečenie pitného režimu; je pritom jedno, či ide o pitnú vodu z verejného vodovodu, alebo minerálny či čaj
- výdavky na osobné ochranné pracovné prostriedky (pracovné oblečenie a jeho údržba, hygienické prostriedky)
- zabezpečenie čistiacich, umývacích a dezinfekčných prostriedkov
- výdavky na vstupné lekárske prehliadky a preventívne prehliadky
- výdavky na pracovné cesty (cestovné náhrady, ubytovanie)
- výdavky na doškoľovanie zamestnanca, ak školenie súvisí s podnikaním zamestnávateľa
- výdavky na nákup počítača, telefónu, ale aj auta vo forme odpisov, ak tento majetok bude zamestnanec používať výlučne v súvislosti s výkonom svojej práce pre zamestnávateľa
- ak sa živnostníci zaoberajú poľnohospodárskou produkciou, môžu zamestnancom poskytnúť produkty vlastnej výroby, najviac však v úhrne 200 eur ročne; tieto produkty budú daňovým výdavkom

ROZHOVOR

Právo nezakazuje pracovnoprávne vzťahy manželov

Právna úprava manželských vzťahov sa počas rokov menila. Súčasný stav je v porovnaní s minulosťou o dosť voľnejší. Na najčastejšie otázky týkajúce sa výpomoci príbuzných odpovedá advokátka Maple & Fish Eva Tináková.

Môže príbuzný dostávať za výpomoc plat, respektíve inú odmenu?

Ak chce živnostník rodinnému príslušníkovi vyplácať za poskytnutú výpomoc odmenu, je potrebné s daným príbuzným uzatvoriť zmluvu, v závislosti od typu poskytovanej výpomoci. Ak ide o výpomoc, ktorá spĺňa charakteristické znaky závislej činnosti, je potrebné uzatvoriť pracovnú zmluvu alebo niektorú z dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru.

“
Zákonník práce nelimituje živnostníka v zamestnávaní druhu či družky.

Je možné uzatvoriť medzi manželmi pracovnú zmluvu?

Aktuálna platná právna úprava nezakazuje pracovnoprávne vzťahy medzi manželmi. Takýto zákaz však platil na našom území takmer štyridsať rokov už od prijatia prvého Zákonní-

ka práce od roku 1965 až do roku 2003.

Môže živnostník zamestnať svojho druhu alebo družku?

Zákonník práce nelimituje živnostníkov v zamestnávaní druhu či družky. Na tieto osoby sa však

už nevzťahuje možnosť vypomáhania živnostníkovi pri jeho podnikateľskej činnosti bez pracovnej zmluvy. V danom prípade by išlo o nelegálne zamestnávanie, respektíve nelegálnu prácu.

Môže mať živnostník uzatvorenú príkaznú zmluvu s manželkou?

Príkaznou zmluvou sa zaväzuje príkazník, že pre príkazcu obstará nejakú vec alebo vykoná inú činnosť. Právna úprava príkaznej zmluvy nevylučuje, že by príkazníkom nemohla byť manželka.

Veronika Šoltinská

HN DANE 2017

Extra týždne o daniach v HN

Na témach o daniach a daňových priznaniach pre firmy, živnostníkov a zamestnancov budú HN pre vás pracovať až do konca marca. Pozrite si prehľad užitočných rád, ktoré v HN nájdete budúci týždeň.

- **Pondelok 20. 2.**
10 trikov pre živnostníkov, ako platiť nižšie dane
- **Utorok 21. 2.**
20 otázok o daniach živnostníkov
- **Streda 22. 2.**
Paušálne alebo skutočné výdavky?
- **Štvrtok 23. 2.**
Výpomoc manželov pre živnostníkov
- **Piatok 24. 2.**
Daňové straty